

Pro a proti: Vondráček a Havel: Spor o Okamurův novoroční projev

9.1.2026 - Libor Vondráček | Strana svobodných občanů

V pořadu Pro a proti na Českém rozhlase se střetli předseda Svobodných a poslanec Libor Vondráček s předsedou TOP 09 Matějem Ondřejem Havlem kvůli novoročnímu projevu předsedy Poslanecké sněmovny Tomia Okamury. Okamurův projev, kritický vůči Ukrajině a Evropské unii, vyvolal v napětí a opozice začala sbírat podpisy pro jeho odvolání z čela Sněmovny.

Úvod debaty: co smí říkat předseda Sněmovny

Moderátor Lukáš Matoška nejprve položil základní otázku: odpovídal novoroční projev Tomia Okamury tomu, že stojí v čele Poslanecké sněmovny, tedy ve funkci třetího nejvyššího ústavního činitele? Libor Vondráček odmítl, že by existovala jasná kritéria, co smí předseda Sněmovny říkat mimo jednací sál, a zdůraznil rozdíl mezi vedením Sněmovny a politickou komunikací na sociálních sítích.

Podle Vondráčka je klíčové, jak předseda Sněmovny řídí jednání, zda dodržuje předpisy a dává prostor opozici, nikoli to, jaké politické názory sdílí na svých profilech. Připomněl, že Okamurův novoroční projev nebyl oficiálním institucionálním vystoupením předsedy Sněmovny v celoplošných médiích, ale byl publikován na sociálních sítích, což podle něj formálně staví projev do jiné roviny než například vystoupení předsedy Senátu Miloše Vystrčila.

Havel: předseda Sněmovny je vždy diplomat a reprezentant státu

Matěj Ondřej Havel naopak prohlásil, že „platforma nehraje roli“ – ať Okamura mluví v televizi nebo na sociálních sítích, vždy hovoří jako třetí nejvyšší ústavní činitel a reprezentant České republiky. Zmínil, že jde o funkci, která má i významný diplomatický rozměr, a proto považuje Okamurova slova dlouhodobě za „šílená až xenofobní“ a zároveň za problém pro mezinárodní obraz Česka.

Havel zdůraznil, že Okamura už nemluví pouze jako předseda SPD, ale i jako tvář státu – a právě tento přesah byl podle něj důvodem, proč TOP 09 a další začaly iniciovat jeho odvolání z čela Sněmovny. V kontrastu připomněl, že bývalá předsedkyně Sněmovny Markéta Pekarová Adamová podle něj vždy vystupovala korektně, diplomaticky a „reprezentovala Českou republiku“, včetně cesty na Tchaj-wan v duchu „havlovské diplomacie“.

Vondráček: pokrytectví kolem Pekarové a Vystrčila

Na tuto idealizaci Pekarové a Vystrčila reagoval Vondráček velmi ostře. Připomněl, že Pekarová Adamová se například vyjádřila, že opozice má „sedět v koutě a šoupat nohama“, či veřejně vyzývala maďarské voliče, aby nevolili Viktora Orbána. Právě to podle něj ukazuje, že dnešní kritika Okamury je „nefér a pokrytecká“, protože předchozí představitelé parlamentních institucí sami dělali aktivistickou politiku a zasahovali do vnitřních záležitostí jiných států.

Vondráček také ostře napadl Miloše Vystrčila za to, že do Senátu oficiálně pozval gruzínskou opozici a jednal s ní „jako by šlo o reprezentanty státu“. Podle něj to neodpovídá oficiální zahraniční politice české vlády a rozhodně nejde o standardní postup; kdyby totéž dělal Okamura s poraženými stranami v jiných zemích, mluvilo by se o diplomatickém skandálu.

Ukrajina, „Zelenského junta“ a korupce

Debata se postupně přesunula k jádru problémového výroku – Okamurově označení „Zelenského junta“ a tvrzení o „zlatých záchodech“ kolem ukrajinské vlády. Moderátor pustil část Okamurova projevu, v níž předseda Sněmovny tvrdí, že penězovody na Ukrajinu živí „zloděje kolem Zelenského junty, co si staví záchody ze zlata“.

Lukáš Matoška se poté Vondráčka přímo zeptal, zda poslanci zvolení za SPD uznávají Ukrajinu jako demokraticky vedený stát. Vondráček odpověděl, že na Ukrajině sice demokraticky zvolená vláda je, ale dodal, že se tam „už poměrně dlouho nekonaly volby“ a že tím demokratická legitimita časově oslabuje. Připomněl, že volební program Volodymyra Zelenského samozřejmě neobsahoval korupční kauzy typu „zlaté záchody“ a podle Vondráčka je logické, že to část ukrajinské společnosti i českých občanů vnímá negativně, zvláště když Česká republika posílá na Ukrajinu peníze.

Na přímý dotaz, zda toto všechno opravňuje označení „junta“, Vondráček uznal, že on osobně by slovo junta nepoužil, ale hájil Okamurovo právo užívat „silná vyjádření“, která jsou pro něj typická. Podle něj se Okamura fakticky nedopustil nepravdy, jen zvolil velmi ostrý slovník, o kterém se dá vést debata.

Havel: kremelská propaganda a ruské notičky

Matěj Ondřej Havel označil toto líčení Ukrajiny za „kremelskou propagandu“ a „ruské notičky“, které Okamura dlouhodobě opakuje. Připustil, že Ukrajina má objektivní problémy s korupcí, ale zdůraznil, že probíhající razie a kauzy zároveň dokazují, že stát tyto problémy řeší.

Havel připomněl, že Ukrajina je čtvrtým rokem brutálně napadena Ruskem a že ruská politika míří i na střední Evropu, takže podpora Kyjeva je v „bytostném diplomatickém zájmu“ České republiky. Podle něj se „na Ukrajině bojuje i za nás“ a takové výroky, jaké použil Okamura, nahlodávají českou podporu napadené zemi k radosti Kremlu.

Vondráček: válka jako univerzální výmluva bývalé vlády

Vondráček se vůči nálepkám typu „moskevské vysílání“ ostře ohradil a označil je za frázovité argumenty, které vládní tábor používá už roky. Tvrdí, že právě to, jak vláda neustále vše vysvětlovala válkou a Ruskem, přispělo k tomu, že část české veřejnosti se začala od podpory Ukrajiny odvracet.

Odkázal se na průzkumy, podle nichž ochladla ochota občanů podporovat Ukrajinu ze státních peněz, a prohlásil, že lidé se „ve vlastní zemi přestali cítit jako doma“, protože slyšeli „od rána do večera Ukrajina, Ukrajina – proto zvýšíme daně, proto uděláme dluhy, proto zavedeme nové trestné činy“. Odmítl, že by za to mohla „štvavá rétorika“ Tomia Okamury, a přesunul odpovědnost na předchozí vládu.

Spor o čísla: kolik Česko dalo Ukrajině

Na dotaz moderátora, z čeho přesně vychází tvrzení o dluzích „kvůli Ukrajině“, Vondráček argumentoval údaji z Kielského institutu, podle nichž Česká republika pomohla Ukrajině a Ukrajincům v rozsahu 282 miliard korun. Připustil, že částka může být ve skutečnosti mírně vyšší či nižší, ale zdůraznil, že obrovské dluhy ve výši zhruba 1 200 miliard korun za poslední čtyři roky byly veřejnosti opakovaně vysvětlovány právě válkou.

Moderátor namítl, že značná část prostředků se Česku z evropských zdrojů vrátila, Vondráček ale odvětil, že tyto peníze by podle něj přišly, i kdyby Česká republika sama neposílala na Ukrajinu tak vysoké objemy podpory.

Havel: SPD roky rozeštvává společnost

Havel kontroval tím, že Vondráček „žil v jiném vesmíru“, pokud v uplynulých letech neviděl masivní protiukrajinskou kampaň SPD. Připomněl výrazy o „ukrajinských příživnících“ a zpochybňování pomoci, které podle něj výrazně přispěly k poklesu podpory české veřejnosti vůči Ukrajině.

Zároveň argumentoval daty z Českého statistického úřadu, hospodářských svazů a zaměstnavatelů, podle nichž se přítomnost ukrajinských uprchlíků ekonomicky vyplácí, protože se zapojili do pracovního trhu. I kdyby tomu tak nebylo, zdůraznil Havel, že lidský rozměr pomoci napadené zemi je zásadní a měl by stát nad krátkodobými ekonomickými kalkuly.

Evropská unie, „bruselský vlak“ a třetí světová válka

V druhé části diskuse se pozornost přesunula k další pasáži Okamurova projevu, v níž předseda Sněmovny prohlásil, že věří, že Česká republika „vyskočí z bruselského vlaku, který navzdory varování vlády USA míří ke třetí světové válce“. Moderátor se Vondráčka zeptal, zda z toho plyne, že si Okamura přeje vystoupení Česka z EU a zároveň tvrdí, že Evropská unie svět žene do globálního konfliktu.

Vondráček připustil, že takto to „lze říci“ a že přání odejít z EU je u Okamury dlouhodobě známý fakt. Zároveň však zdůraznil, že SPD nechce odchod bez referenda a že vládní kompromis vyňal otázku členství v EU ze zákona o celostátním referendu. Okamurův obraz „bruselského vlaku“ podle něj navazuje na dojem, že Evropská unie se vydává směrem k militarizaci a touze budovat vlastní armádu, místo aby se soustředila na ekonomiku.

Vondráček varoval, že Unie vznikla jako ekonomický projekt, její výsledky v této oblasti nejsou podle něj přesvědčivé a není žádný důvod se domnívat, že by byla úspěšná při budování vlastních ozbrojených sil. Kritizoval dlouhodobé snahy EU „lézt do zelí“ NATO a převzít část bezpečnostní role, která má zůstat Severoatlantické alianci.

Havel: Evropa se musí postavit na vlastní nohy

Havel tuto rétoriku označil za další emocionální a nevěcný útok na EU, který má sloužit především vnitropolitickému marketingu SPD. Podle něj Okamura do projevu zařadil tradiční motivy – „nenávist vůči Ukrajincům“ a „kritiku Bruselu“ – aby po kauze ministra obrany Zůny opět přitáhl pozornost vlastních voličů.

V širším kontextu Havel připomněl, že světový řád se mění a že Evropa nemůže navždy spoléhat na bezpodmínečné bezpečnostní záruky USA. V tomto světle považuje snahy EU o posílení vlastní obranné kapacity za logické a správné: „kdo je připraven, není překvapen, a kdo je vyzbrojen, není napaden“.

Zůna, „hašení požáru“ a načasování projevu

Jedním z motivů, který Havel několikrát zopakoval, byla teze, že Okamurův novoroční projev byl „hašením mediálního požáru“ po kauze ministra obrany Zůny. Ten se podle něj postavil ve prospěch Ukrajiny, vzbudil tím napětí uvnitř SPD a Okamura proto potřeboval v novoročním projevu „uklidnit“ voliče ostrou, pro ně rozpoznatelnou anti ukrajinskou a anti unijní rétorikou.

Vondráček tuto interpretaci odmítl – přiznal, že neví přesně, kdy byl projev natáčen, a připustil, že načasování mohlo s děním kolem Zůny souviset, ale zdůraznil, že Okamurovy postoje se dlouhodobě nemění a novoroční text byl připravován předem. Podle něj nejde o žádné taktické couvání či náhlé zostření, nýbrž o konzistentní linii SPD.

Závěr: muniční iniciativa a české peníze

Na úplný závěr pořadu se moderátor krátce dotkl aktuálního oznámení premiéra Andreje Babiše, že česká muniční iniciativa pro Ukrajinu bude pokračovat, avšak Česká republika do ní nebude dále vkládat vlastní prostředky. Matěj Ondřej Havel řekl, že je rád, že iniciativa pokračuje, a připomněl, že Babiš před volbami sliboval její zrušení, což nakonec neudělal. Za ostudu ale označil skutečnost, že Česko už nechce přispívat vlastními penězi a „hraje si na chytrou horákyni“.

Libor Vondráček naopak rozhodnutí kabinetu podpořil s tím, že „peněz jsme tam dali už dost“ a pokud iniciativa může běžet bez dalších českých miliard, „ať klidně funguje“. Tím se debata uzavřela – symbolicky na stejné ose, na které se nesl celý pořad: kolik solidarity a za jakou cenu má Česká republika projevovat vůči Ukrajině a jakou roli v tom hrají slova nejvyšších ústavních činitelů.

<https://svobodni.cz/nezarazene/pro-a-proti-vondracek-a-havel-spor-o-okamuruv-novorocni-projev>